

Sult og Tørst; hvorfor udvikler der sig ikke en Økonomi ud af deres Fornødenheder? Det gør der ikke, fordi der er Artsforskelle mellem Menneskets og Dyrets Fornødenheder; Dyrets Fornødenheder er konstante, Menneskets Fornødenheder udvidelige, ikke alene saaledes at forstaa, at de kan udvides, men saaledes at forstaa, at de *maa* udvides, snart med stærkere Fart, snart med mindre Fart, men paa deres Udvidelighed beror det netop, at et økonomisk Samfund som dette udvikler sig. Og er man blevet paa det rene hermed, maa det næste Spørgsmaal, man stiller sig, blive dette: Ved Hjælp af hvilke Midler naar Menneskene da til efterhaanden at tilfredsstillere deres Fornødenheder, som er under stadig Udvikling? Det naar de ad teknisk Vej, det naar de derigennem, at de gaar over fra ekstensive Driftsformer til intensive Driftsformer, derved bliver de i Stand til at fyldestgøre de Krav, som den menneskelige Natur stiller dem, at skaffe stadig mere til det stigende Folketal og de stigende Fornødenheder. Og begynder man fra dette Grundlag, ruller, om jeg saa maa sige, det hele op af sig selv, saa bliver der kun at paavise, hvorledes man er gaaet fra Etape til Etape i Udviklingen under denne March for Tilfredsstillelsen af de menneskelige Fornødenheder, saa ser man ogsaa, hvordan Klassekampen opstaar, ser ogsaa Virkningen af, at man gaar fra den ene Driftsform til den anden, ser den sociale Virkning, den politiske Virkning af det, saa kommer der Sammenhæng i det hele, saa kommer der Forbindelse ogsaa med Livet, med Livets Økonomi og med Livets Politik.

Det her nævnte er en kort Antydning af det Grundlag og den Metode, som jeg har anvendt, saa længe jeg overhovedet har været Nationaløkonom, og denne Metode kan aldrig nogen Sinde føre mig ind i Socialismen, Katedersocialisme eller en hvilken som helst anden Socialisme, lige saalidt som den er i Stand til at føre mig over i den yderste udviklede *laisser-faire*-Lære, af den ganske simple Grund, at naar jeg ser ned i den praktiske Udvikling, og spørger: Hvorledes har det overdrevene *laisser-faire* virket, hvorledes har Socialismen virket? saa giver Livet mig Svar paa begge Dele. De har virket meget daarligt, ergo gaar man ikke de Vej, ergo finder man et Mellemstandpunkt, i hvilket man uden al Doktrinarisme i Overensstemmelse med de Krav, som Livets Udvikling stiller, søger at lempe sig fra gamle sociale og politiske Former og over i nye. Intetsteds vil det heller være muligt i, hvad jeg har skrevet,

være sig Avisartikler, Tidsskriftsartikler eller Bøger, at finde noget som helst, ud fra hvilket man med Rette paa noget Tidspunkt af mit Liv har kunnet betegne mig som Katedersocialist. Men det siges, og Hensigten med det er simpelt hen at bilde Arbejderne, som man skriver for, ind, at jeg er en Mand, der i Dag har eet Standpunkt og i Morgen et andet, og det skrives netop som en god Baggrund for det næste Punkt, jeg kommer til, den næste Beskyldning, der gaar ud paa, at jeg ved Valget i Næstved i sin Tid, da man ønskede at have mig til Kandidat, skulde have udbedt mig Arbejdernes Stemme. Jeg har tidligere tilbagevist denne Usandhed, og jeg vil formodentlig, hvis jeg gider, komme til at tilbagevise den endnu mange Gange, men jeg gør det altsaa ogsaa her i Aften. Hvorledes laa Forholdet den Gang? Det laa simpelt hen saaledes, at jeg netop i Kraft af det Standpunkt, som jeg her har søgt at antyde, længe før de Kredse, jeg i øvrigt tilhørte, var klar over, at Arbejderorganisationerne ikke alene var berettigede rent menneskeligt set, men ogsaa nødvendige, at de var uundværlige under Nutidens industrielle Udvikling. Det gjorde, at jeg ofte tog dem i Forsvar, et Forsvar, som ikke bares paa samme Maade som de Herrer Arbejderføreres, et Forsvar, som undertiden krævede meget betydelige Ofre af mig. Jeg holdt i sin Tid ved en stor industriel Kongres her et Foredrag om Industriens Organisation, i hvilket jeg netop tog disse Arbejderorganisationer i Forsvar, paaviste deres Nødvendighed og den Funktion, de naturlig maatte udføre, naar Kampen imellem dem og Arbejdsgiverne ud fra manglende Forstaaelse begyndte. Det blev mig et temmelig kostbart Foredrag, det er ikke noget, der hverken tjener til min Ros eller tjener til min Dadel, det er en simpel Kendsgerning, jeg anfører; men netop i Forbindelse med, hvad vi taler om her, kan jeg sige, at mit Venskab med Prior stammer netop fra dette Foredrag; det stammer fra, at han gav mig det, som glæder et Menneske mest at faa, nemlig Forstaaelse. Han var en af de faa Arbejdsgivere, der forstod mig, og netop derfor er jeg fuldkommen overbevist om, at det Maleri af Prior som Arbejdsgiver, som man har tjæret op i „Social-Demokraten“, svarer saa lidt til Virkeligheden som overhovedet muligt, skønt jeg indrømmer ikke at kende noget til Priors Virksomhed som Arbejdsgiver i hans Forretning. Men derfra stammer altsaa Venskabet mellem Prior og mig. Nu siger man, at jeg skulde have bedt om Arbejdernes Stemmer den